

การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุ
ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่
Sappurisa-Dhamma: Qualities of a Good Man and Their Application to
Program Scheduling for the Elderly at the
Chiang Mai Radio Broadcasting Station of Thailand

กนกรัตน์ ปัญญา¹, ประเสริฐ ปอนถิ่น² และ นพดณ ปัญญาวิรัตน์³
Kanokrath Panya¹, Prasert Pontin² and Noppadon Panyaweeratad³

Received: 9 February 2024; Revised: 23 March 2024; Accepted: 24 March 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรมกับการบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักสื่อสารมวลชน นักประชาสัมพันธ์ นักจัดรายการ และเครือข่ายอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สำหรับวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.94$, S.D.= 0.901) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปุริสธรรมกับการบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 3) ปัญหาและอุปสรรคคือนักจัดรายการในฐานะผู้ส่งสารขาดเทคนิค

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: 6504204030@mcu.ac.th

การนำเสนอ ดังนั้นแนวทางผู้จัดรายการต้องเตรียมความพร้อม เตรียมข้อมูลในการนำเสนอข่าวสารที่เป็นผลประโยชน์กับผู้รับฟัง ซึ่งผู้สูงอายุมีความสนใจด้านธรรมะ สุขภาพ กฎหมายเป็นหลัก

คำสำคัญ: การบริหารผังรายการสถานีวิทยุ; ผู้สูงอายุ; หลักสัปปุริสธรรม

Abstract

The research article aims to achieve three main objectives: 1) examining opinions on program schedules for the elderly at a radio station in Thailand, 2) exploring the relationship between Sappurisdham principles and program schedule management at the same station, and 3) provide guidelines for effectively applying the principles of Sappurisdham in managing the program schedule for the elderly at the Radio Broadcasting Station of Thailand, specifically in Chiang Mai Province. To accomplish these objectives, a combined research method was employed. The quantitative research component utilized a sample group consisting of mass communication journalists, public relations publicists, program organizers, and a network of village and community public relations volunteers, totaling 120 individuals. Data collection was conducted using a questionnaire. The collected data were then analyzed using various statistical measures such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and the Pearson correlation coefficient, the qualitative research involving in-depth interviews with 10 key informants. The data collected were analyzed using various statistical measures and descriptive content analysis techniques.

The research findings indicate that the opinions towards the creation of program schedules for the elderly at the Radio Broadcasting Station of Thailand Chiang Mai Province were generally positive, with a high level of agreement ($\mu=3.94$, S.D.= 0.901). Furthermore, there exists a moderate level of relationship between the principles of Sappurisdham and the management of program programming for the elderly at the Radio Broadcasting Station of Thailand, with a statistically significant correlation of 0.01. One of the identified problems and obstacles is that the programmers, acting as messengers, lack presentation techniques. Consequently, it is crucial to develop guidelines for program organizers to ensure that they are equipped with the necessary skills to effectively present news beneficial to elderly listeners. It is worth noting that the elderly audience primarily shows interest in topics related to Dhamma, health, and law.

Keywords: Radio Station Programming Management; Elderly people; Principles of Sappurisdham

บทนำ

กิจการวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการในปี 2473 เมื่อมีการเปิด “สถานีวิทยุกรุงเทพฯ” ที่วังพญาไท ซึ่งเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกของประเทศไทย หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ปี 2492-2500) จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เปลี่ยนโฉมวงการวิทยุกระจายเสียงของประเทศไทยในหลายมิติ เริ่มต้นจากการจัดตั้งบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ดำเนินการวิทยุเชิงธุรกิจในชื่อสถานีวิทยุ ท.ท.ท. ซึ่งถือเป็นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งแรกที่จดทะเบียนในรูปแบบบริษัท โดยมีกรมโฆษณาการเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ และยังเป็นสถานีแห่งแรกของประเทศที่ออกอากาศในระบบเอฟ.เอ็ม ดังนั้น การจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงของหน่วยงานรัฐ ส่งผลให้รัฐสามารถใช้สื่อวิทยุเป็นเครื่องมือหลักในการสื่อสารกับประชาชน โดยมีการขยายเครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงไปทั่วประเทศ เป็นการจัดตั้งและออกอากาศวิทยุกระจายเสียงในรูปแบบวิทยุชุมชน กอปรกับรัฐบาลในช่วงเวลาดังกล่าวได้ส่งเสริมให้เกิดสถานีวิทยุชุมชนเพื่อเป็นกลไกในการสื่อสารภายในชุมชนกรมประชาสัมพันธ์เองและเปิดโอกาสให้ประชาชนดำเนินการวิทยุชุมชนภายใต้โครงการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชน และอนุญาตให้มีโฆษณาได้ไม่เกินชั่วโมงละ 6 นาที ประชาชนบางกลุ่มจึงเห็นโอกาสและช่องทางในการแสวงหารายได้ จนเกิดวิทยุชุมชนเพิ่มขึ้นจำนวนมากกว่า 5,000 สถานี ส่งผลให้เกิดการรบกวนการใช้คลื่นความถี่กับสถานีวิทยุกระจายเสียงที่มีอยู่เดิม ระบบโทรคมนาคม วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุการบิน นอกจากนี้บางสถานีออกอากาศเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกระทบต่อความมั่นคงและศีลธรรมอันดีของชาติ รวมถึง ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ.2563, ออนไลน์) จนกระทั่งในปี 2550 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และมาตรา 47 ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระองค์กรหนึ่ง ทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ผลจากบทบัญญัติดังกล่าวจึงได้มีการประกาศพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ และกำกับการกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นที่มาของการจัดตั้งคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม จนถึงปัจจุบัน

ดังนั้นความสำคัญของปัญหาในปี 2565 ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว หลังจากเมื่อ 3 ปีก่อนนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยประชากรผู้สูงอายุในปี 2565 นั้นมีมากกว่า 12 ล้านคน คิดเป็น 18.3 % ของประชากรทั้งหมด (Marketeer Team, 2565) และเมื่อสังคมไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุก็จะมีผลกระทบต่อสังคมในหลาย ๆ ด้าน รวมไปถึงการใช้ชีวิต (Lifestyle) และการเปิดรับ

สื่อของผู้สูงอายุที่เปลี่ยนไปด้วย สื่อหลักอย่างโทรทัศน์และวิทยุก็ยังคงเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้สูงอายุได้มากที่สุด โดยเนื้อหาในสื่อที่ผู้สูงอายุต้องการ คือ เนื้อหาลักษณะที่ส่งเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกที่สะท้อนศักยภาพของผู้สูงอายุ เนื้อหาที่เน้นความรักความผูกพันระหว่างผู้สูงอายุกับครอบครัว เมื่อเป็นเช่นนี้จึงแสดงให้เห็นว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงยังคงเป็นสื่อที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจและสามารถเข้าถึงได้ โดยเฉพาะสื่อวิทยุของภาครัฐอย่างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ที่ออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ได้มากและยังไม่สูญหายไปเช่นวิทยุชุมชนบางสถานี และยังคงดำเนินการสอดรับกับเนื้อหาสดส่วน ตามผังรายการที่ กสทช.กำหนด (ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ และ ญาศิณี เคารพธรรม, 2560) ปัจจุบันมีหน่วยงานที่ถือครองคลื่นความถี่วิทยุ AM และ FM เป็นหน่วยงานของรัฐโดยมีทั้งหมด 27 หน่วยงาน รวมทั้งหมด 512 คลื่นความถี่ ซึ่งครอบคลุมถึงคลื่นสาธารณะและคลื่นธุรกิจ (กองการสื่อสาร ศูนย์โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการทหารสื่อสาร, 2567)

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า การออกแบบผังรายการประจำวันเป็นรายสัปดาห์ในรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงภาครัฐในที่นี้ คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรองรับผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่มีความสำคัญที่ศึกษาว่า นักจัดรายการในฐานะผู้ส่งสารจะมีหลักการอย่างไรในการส่งสารหรือมีส่วนนำเสนอ/ผลิตรายการให้ตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้ฟังที่เป็นผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่อย่างไร โดยอาศัยหลักสัปปริสธรรม 7 เข้ามาช่วยเป็นแนวทางในการศึกษา ทั้งนี้ ข้อมูลในปี 2564 จังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่า 370,000 คน คิดเป็นร้อยละ 21.19 เป็นอันดับ 3 ของประเทศ และจะต้องเป็นการจัดผังรายการให้สอดรับกับเนื้อหา สดส่วน ผังรายการที่ กสทช. กำหนด อันจะส่งผลดีทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ ในการเปิดรับสื่อวิทยุกระจายเสียงโดยมีการศึกษาข้อมูลจากผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุโดยตรง (Thai PBS, ออนไลน์) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปจัดทำผังรายการวิทยุกระจายเสียงประจำวันที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปริสธรรมกับการบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งใช้ระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากรในการวิจัย (Population) ได้แก่ เครือข่ายนักสื่อสารมวลชน นักประชาสัมพันธ์ อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชน (อป.มช.) ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเครือข่ายประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 120 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check List) จำแนกตาม เพศ, อายุ, รายได้, สถานภาพ, การศึกษา, อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ส่งสาร (ผู้จัดรายการวิทยุ) ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1) อัมมัญญาตา เป็นผู้รู้จักเหตุ 2) อัตถัญญาตา เป็นผู้รู้จักผล 3) อิตถัญญาตา เป็นผู้รู้จักตน 4) มัตตัญญาตา เป็นผู้รู้จักประมาณ 5) กาลัญญาตา เป็นผู้รู้จักกาล 6) ปริสสัญญาตา เป็นผู้รู้จักบริษัท และ 7) ปุคคสสัญญาตา เป็นผู้รู้จักบุคคลรวม

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยปัจจัย 3 ข้อ ได้แก่ 1. ห่วงเวลาการรับฟังประจำวัน (เริ่มต้น-สิ้นสุด) 2. รูปแบบรายการ จำนวน 12 รูปแบบ ได้แก่ 1) รายการพูดคุยกับผู้ฟัง 2) รายการสนทนา 3) รายการสัมภาษณ์ 4) รายการอภิปราย 5) รายการสารคดี 6) รายการนิยายสารทางอากาศ 7) รายการข่าว 8) รายการเพลง 9) รายการปกิณกะ 10) รายการละครวิทยุ 11) รายการตอบปัญหา 12) รายการบรรยายเหตุการณ์ และ 3. ผังรายการประจำวัน

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตเชียงใหม่ เพื่อแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ เครือข่ายนักสื่อสารมวลชน นักประชาสัมพันธ์ และเครือข่ายอาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้านและชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเครือข่ายประชาสัมพันธ์ของกรมประชาสัมพันธ์ นักสื่อสารมวลชน นักจัดรายการ ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ข้อคำถามเกี่ยวกับผังรายการ

สำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และความสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม (สปปุริสธรรม 7) โดยใช้การวิเคราะห์เชิงสถิติอนุมาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีมากน้อยเพียงใด และสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อทดสอบสมมติฐาน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำการศึกษามีได้กำหนดรูปแบบการวิจัย โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 รูป/คน ประกอบด้วย 1) ผู้ที่เกี่ยวข้องของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จำนวน 5 คน 2) ผู้สูงอายุฟังรายการประจำของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 คน 3) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 1 รูป 4) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อผู้ฟัง โดยใช้หลักสปปุริสธรรม 7 ประการ ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเอง

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการบันทึกเสียงสนทนาและการจดบันทึก แล้วนำมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการการสังเคราะห์ด้วยเชิงพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักสปปุริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ 1) ด้านผังรายการประจำวัน 2) ด้านรูปแบบรายการ 3) ด้านห้วงเวลาการรับฟังประจำวัน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่	ระดับความคิดเห็น		
	μ	S.D.	แปลผล
1. ด้านผังรายการประจำวัน	3.65	1.052	มาก
2. ด้านรูปแบบรายการ	3.90	0.899	มาก
3. ด้านห้วงเวลาการรับฟังประจำวัน	4.27	0.754	มาก
ภาพรวม	3.94	0.901	มาก

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของ
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ที่ 2 ความสัมพันธ์ของหลักสัปรีธรรม 7 มีต่อผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในระดับปานกลาง ($R=.517^{**}$) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านและผลการทดสอบตามสมมติฐานสามารถสรุปได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ของหลักสัปรีธรรม 7 มีต่อผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านห้วงเวลาการรับฟังประจำวันมีความสัมพันธ์ เชิงบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในระดับค่อนข้างน้อย ($R=.356^{**}$)

ความสัมพันธ์ของหลักสัปรีธรรม 7 มีต่อผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านรูปแบบรายการ มีความสัมพันธ์ เชิงบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในระดับปานกลาง ($R=.459^{**}$)

ความสัมพันธ์ของหลักสัปรีธรรม 7 มีต่อผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ในด้านผังรายการประจำวัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ในระดับปานกลาง ($R=.512^{**}$)

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปรีธรรม 7 มีต่อผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางดังนี้

การรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง		
สัปรีธรรม 7	r	.000**
	P-value	.517**
	ระดับความสัมพันธ์	มาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปรีธรรม 7 มีต่อผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่

จากตารางพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปริสธรรม 7 มีต่อผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ตามหลักพุทธธรรม (หลักสัปปริสธรรม 7) ต่อการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงของกลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ มีระดับปานกลาง ($R=.517^{**}$)

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหาและอุปสรรคคือการออกแบบผังรายการประจำวันของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นเพื่อรองรับผู้สูงอายุ สิ่งที่สำคัญอยู่ที่นักจัดรายการในฐานะผู้ส่งสาร ต้องมีเทคนิคการนำเสนอ การผลิตรายการให้ตรงกับความต้องการกลุ่มผู้ฟังที่เป็นผู้สูงอายุ สำหรับการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 เป็นภาษาบาลีเข้าใจยาก ดังนั้นแนวทางผู้จัดรายการต้องเตรียมความพร้อม เตรียมข้อมูลในการนำเสนอข่าวสารที่เป็นผลประโยชน์กับผู้รับฟัง ซึ่งผู้สูงอายุมีความสนใจด้านธรรมะ สุขภาพ กฎหมายเป็นหลัก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งด้านผังรายการประจำวัน ด้านรูปแบบรายการ และด้านห้วงเวลาการรับฟังประจำวัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบรายการมีความทันสมัยเหมาะสมแก่สำหรับผู้สูงอายุหรือทุกเพศทุกวัย และผู้ดำเนินรายการ มีน้ำเสียงที่ชัดเจน สามารถสื่อความหมายได้ดี มีการเตรียมตัวในการดำเนินรายการ สื่การนำเสนอที่น่าฟัง ไม่น่าเบื่อ และยังเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัวผืน โตทรัพย์ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับฟังการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังที่มีต่อสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดสุราษฎร์ธานี เอฟ.เอ็ม. 89.75 เมกะเฮิรตซ์ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการนำเสนอของผู้ดำเนินรายการอยู่ในระดับมาก เพราะผู้ดำเนินรายการมีลีลาในการพูดแทรกด้วยเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังและเปิดโอกาสให้กับผู้ฟังได้แลกเปลี่ยนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐไวภพ ฐณะพงศ์ภักค์ และปรีชา พันธุ์แน่น (2565) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงโดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดรายการเพื่อให้เกิดความรู้ รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลินใจนั้น ถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของผู้จัดรายการที่เป็นสื่อมวลชนที่จะต้องจัดบริการนำเสนอความสุขาทางใจให้แก่ประชาชน ดังนั้นการที่ผู้รับฟังรายการมีความเห็นต่อผังรายการประจำวัน รูปแบบรายการ และห้วงเวลาการรับฟังประจำวัน ในระดับมาก จึงเป็นเพราะผู้รับฟังรายการได้รับผลประโยชน์จากการฟังข่าวสารและต้องการรับรู้ความรู้สึกสนุกสนานบันเทิงเป็นหลัก

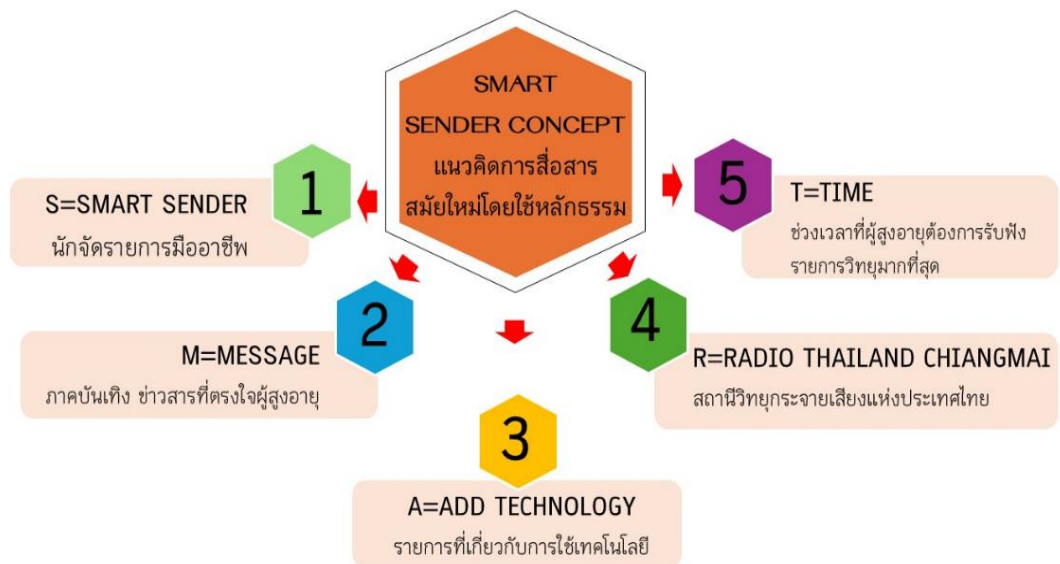
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารและผู้ดำเนินรายการ สอดแทรกด้วยทั้งสาระ ความรู้และความบันเทิง และสอดแทรกหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาให้กับผู้ฟังในการดำเนินชีวิตแบบมีความสุข ซึ่งนับว่าเป็นการตอบสนองต่อแนวคิดหลักของรายการที่มีเรื่องราวน่ารู้ น่าสนใจ เน้นการตอบปัญหาหรือข้อสงสัยในเรื่องราวต่าง ๆ ให้กับผู้ฟัง ดังนั้นผู้บริหารผังรายการและผู้ดำเนินรายการควรรักษาแนวคิดหลักนี้ไว้ และดำเนินรายการให้มีคุณภาพที่ดีและเป็นที่ยอมรับของผู้ฟังเช่นนี้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสมุห์เจษฎา แดงบำรุง และเสนอ บัญกำเนิด (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรมในการบริหารงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ อำเภอมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรมในการบริหารงานของคณะผู้บริหาร อบต.ปากน้ำคือ หลักธรรมที่นำไปปฏิบัติเป็นคนดี และใช้ในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องด้วยความปรารถนาดี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มี 7 ประการ ได้แก่ 1) การรู้จักเหตุ การศึกษาปัญหาเพื่อวางแผนตัดสินใจแก้ปัญหาและติดตามประเมินผล 2) การรู้จักผล การวิเคราะห์คน งานประเมินผลลัพธ์ เพื่อนำไปแก้ไข้ปัญหา 3) การรู้จักตน มีหลักการคิด รู้จักวางตนให้เหมาะสม กับสถานการณ์ 4) การรู้จักประมาณ การบริหารองค์กร และการประเมินความคุ้มค่า 5) การรู้จักเวลา การบริหารเวลา และประเมินผลการปฏิบัติงาน 6) การรู้จักชุมชน การตระหนักรู้มีคุณธรรมประจำใจในการบริหาร และ 7) การรู้จักบุคคล การรู้จักบุคคล ชยัน พบะพูดคุย และการใช้ใจแลใจ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัญหาและอุปสรรคคือการออกแบบผังรายการประจำวันของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ นั้น เพื่อรองรับผู้สูงอายุ สิ่งที่มีความสำคัญอยู่ที่นักจัดรายการในฐานะผู้ส่งสาร ต้องมีเทคนิคการจัดรายการ นำเสนอ การผลิตรายการให้ตรงกับความต้องการกลุ่มผู้ฟังที่เป็นผู้สูงอายุ สำหรับการประยุกต์ใช้หลักปริสธรรม 7 เป็นภาษาบาลีเข้าใจยาก ดังนั้นผู้ดำเนินรายการต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อที่จะได้อธิบายแก่นสาระได้อย่างลึกและสามารถเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรเวช ศิริประเสริฐศรี และคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าหลักการสื่อสารประชาสัมพันธ์เชิงพุทธ คือการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและวิธีการสื่อสารของพระพุทธเจ้า มาประยุกต์ในการดำเนินรายการวิทยุ ซึ่งในการดำเนินรายการนั้น ต้องมีหลักสัมาวาจา 5 ประการ ได้แก่ 1) พูดคำจริง 2) พูดคำอ่อนหวาน 3) พูดคำประกอบด้วยประโยชน์ 4) พูดด้วยเมตตาจิต 5) พูดถูกกาลเวลาเมื่อมีหลักสัมาวาจา 5 ประการนี้จะทำให้ไม่เกิดปัญหา 4 ประการ ได้แก่ 1) ไม่โฆษณาเกินความเป็นจริง 2) ไม่ใช้คำพูดที่สร้างความแตกแยก 3) ใช้

คำพูดสุภาพนุ่มนวล ไม่หยาบคาย 4) ไม่ใช้คำพูดไร้สาระและไม่ใช้คำพูดที่ผิดอักขระพยัญชนะตามหลักพุทธวิธีการสื่อสาร

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักสัปปริสธรรมเพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็น SMART Sender Model สามารถอธิบายรายละเอียดดังโมเดลดังนี้ 1) S = Smart Sender นักจัดรายการที่ทันสมัย เป็นมืออาชีพ 2) M = Message ประเภทรูปแบบรายการวิทยุที่ผู้ฟังชื่นชอบ 3) A = Add Technology เพิ่มรายการที่เกี่ยวกับการรู้ทันเทคโนโลยีเข้าไปในผังรายการวิทยุ 4) R = Radio Thailand Chiangmai สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ 5) T = Time ช่วงเวลาที่มีผู้ฟังต้องการรับฟังรายการมากที่สุด โดยทั้งหมดนี้ได้นำหลักธรรมมาร่วมวิเคราะห์และกำหนดองค์ความรู้ใหม่ในทัศนะของผู้วิจัย เพื่อบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปริสธรรมกับการบริหารผังรายการสำหรับผู้สูงอายุของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง

ประเทศไทย มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 3) ปัญหาและอุปสรรค คือนักจัดรายการในฐานะผู้ส่งสารต้องมีเทคนิคการจัดรายการ นำเสนอ การผลิตรายการให้ตรงกับความต้องการกลุ่มผู้ฟังที่เป็นผู้สูงอายุกับนักจัดรายการขาดความเชี่ยวชาญด้านการบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังนั้นแนวทางผู้จัดรายการต้องเตรียมความพร้อม เตรียมข้อมูลในการนำเสนอข่าวสารที่เป็นผลประโยชน์กับผู้รับฟัง ซึ่งผู้สูงอายุมุ่งสนใจด้านธรรมชาติ สุขภาพ กฎหมายเป็นหลักด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กสทช. ควรเข้ามามีบทบาทดูแลผังรายการของสถานีวิทยุภาครัฐ โดยแบ่งสัดส่วนการจัดรายการสำหรับกลุ่มคนวัยต่าง ๆ ให้ชัดเจนมากขึ้น อาทิเช่น คลื่นสำหรับผู้สูงอายุ คลื่นสำหรับเด็ก คลื่นเพื่อคนวัยทำงาน เพื่อจัดระดับของเนื้อหาที่จะนำเสนอได้อย่างเหมาะสม กับกลุ่มวัยนั้น ควรเป็นคลื่นสาธารณะที่ไม่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

หน่วยงานควรสนับสนุนนักจัดรายการเข้าอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อจะได้นำเทคโนโลยี เทคนิควิธีการจัดรายการ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากที่แหล่งนั้นมาปรับใช้ในการจัดรายการเพื่อผู้สูงอายุ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง หลักธรรมในหมวดอื่น ๆ ที่จะสามารถนำมาปรับใช้กับการจัดรายการวิทยุของสถานีวิทยุกระจายเสียงของภาครัฐได้ เช่น พรหมวิหาร 4 มรรค 8 อิทธิบาท 4 เป็นต้น

3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การบริหารจัดการภาครัฐของสื่อวิทยุกระจายเสียงภาครัฐในด้านอื่น ๆ ร่วมด้วย นอกเหนือจากการจัดรายการ เนื่องจาก โครงสร้างของสื่อวิทยุกระจายเสียงภาครัฐ ยังมี ฝ่ายข่าว ฝ่ายบริหาร ฝ่ายช่างเทคนิค ที่มีผลต่อการรับฟังวิทยุกระจายเสียงของผู้ฟังด้วยเช่นกัน

3.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดรายการวิทยุในยุคดิจิทัล เพื่อให้ทราบถึงการปรับตัวของนักจัดรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงภาครัฐ ว่ามีการปรับตัวเช่นไร เป็นไปในทิศทางใด มีผลดี ผลเสียมากน้อยเพียงใดหากเทียบกับการจัดรายการวิทยุที่ออกอากาศเพียงวิทยุอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง

กองการสื่อสาร ศูนย์โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการทหารสื่อสาร. (2567). คู่มือปฏิบัติ (Work Manual) เรื่องการออกอากาศวิทยุกระจายเสียงดิจิทัลระบบ DAB+. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2567, จาก https://kmtitc.rta.mi.th/arlon/uploads-doc-content/doc_20240311-151907_kLonbgDBKE.pdf

- ณัฐไวภพ ฐณะพงศ์ภักค์ และปรีชา พันธุ์แน่น. (2565). พฤติกรรมการรับฟังและความพึงพอใจจากการจัดรายการรักเพลงไทยทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย คลื่นความถี่ เอ.เอ็ม.837 กิโลเฮิร์ตซ์ ของผู้ฟังในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, 5(1), 41-49.
- บัวผืน โตทรัพย์. (2559). พฤติกรรมการเปิดรับฟัง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังที่มีต่อสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดสุราษฎร์ธานี เอฟ.เอ็ม.89.75 เมกะเฮิร์ตซ์. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 10(2), 177-203.
- พระสมุห์เจษฎา แดงบำรุง และเสน่ห์ บุญกำเนิด. (2564). *การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ และญาศินี เคารพธรรม. (2560). สื่อกับผู้สูงอายุในประเทศไทย. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*, 11(2), 367-387.
- วรเวช ศิริประเสริฐศรี, พระครูสุธีศุภมฤตญาณ และสุวิน ทองปัน. (2559). รูปแบบการสื่อสารเชิงพุทธเพื่อประชาสัมพันธ์ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 16(1), 14-26.
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2563). *แผนแม่บทกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2563-2568)*. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2565, จาก https://broadcast.nbtc.go.th/radio_info
- Marketeer Team. (2565). สถิติผู้สูงอายุปี 2565. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2565, จาก <https://marketeeronline.co/archives/272771>
- Thai PBS. (2562). จ.เชียงใหม่ เตรียมรับมือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/286852>